

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistalenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Suonpää, J. (2020) Luontokuva uuden kestävyysajattelun katalyyttinä. Teoksessa Jokela, T., Huhmarniemi, M. & Paasovaara, J. (toim.) Luontokuvaus soveltavana taiteena. Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan julkaisuja. Sarja C, Katsauksia ja puheenvuoroja, nro 66, s. 87 - 97.

URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-202-3>

LUONTOKUVA UUDEN KESTÄVYYSAJATTELUN KATALYYTTINÄ

Juha Suonpää

lves ilmestyy kameran eteen huhtikuisena kevätaamuna. Se liikkuu määrätietoisesti koivun viereen, haistelee puun runkoa ja lirauttaa siihen merkkinsä – samaan paikkaan, johon Hannukin oli tehnyt omansa pari päivää aiemmin. (Kuva 2)

Neljä vuotta sitten katselin Hämeenlinnassa järjestetyssä Luonnonperintösäätiön vuosijuhlassa pyhärantalaisen eläkkeellä olevan arboristin Hannu Rantalan luontokuvaesitystä ja hämmästyin muun yleisön mukana. Hannu seurasi kameroillaan eri ilvesyksilöiden elämää, käyttäytymistä ja lisääntymistä. Ainutlaatuiset videopätkät ja kuvat esittivät ilveksiä, jotka hän oli tallentanut samanlaisilla riistakameroilla, joita metsästäjät käyttävät apunaan valvoessaan ruokintapaikoilla ja haaskoilla vierailevia eläimiä.

Hannun kuvaesityksessä nousi esiin koko joukko uusia havaintoja, jotka lisäsivät tietoa ilvekseen liittyvään tutkimukseen. Lisäksi kuvien esteettisyys ja videoiden ainutlaatuisuus ja salaperäisyys hyödynsivät taiteellisia elementtejä ihmisten kiinnostuksen ja ilveksen elämäntapoja koskevan ymmärryksen herättämiseksi. Hannun esitystä seuranneiden katsojien hämmästyneistä ja ihastuneista reaktioista päätellen luontokuvauksessa näyttäisi olevan tiedollinen, elämyksellinen ja kanssayingmäärrystä luova potentiaali, joka saataisi toimia muutuskatalyyttinä uudentyypiseen luontosuhteeseen. Ihmistoiminnan vaikutuksesta aiheutuu tarve valmistautua suureen muutokseen, jossa aiemman toiminnan

Kuva 2. Valttauros "Partajooseppi". Kuva: Juha Suonpää, 2019.

uudelleen arviointi on tarpeen. Hannun kuvat nostavat esiin ilveksen metsästyksen liittyvät eettiset ja ekologiset ongelmat (Suomen luonnonsuojeluliitto, 2019) sekä laajemman tulevaisuuden haasteen, jonka ihmiskunta on kohtaamassa antroposeenin aikakaudella (Crutzen & Stoermer, 2000). Luonnon resurssien hupertessa, ilmaston muuttuessa ja lajien kuollessa sukupuuttoon syntyy tarve etsiä uusia merkityksiä ihmiskunnan kohtalon kysymyksenä, jotta kyetään sopeutumaan muuttuviin olosuhteisiin.

Hannun luontokuvat valottavat harvinaisen suurpedon paluuta. Ilves oli 1930–1940-luvuilla käytännössä hävitetty Suomesta. Vasta 1960-luvulta alkaen ilveskanta on vähitellen elpynyt osittaisen rauhoituksen myötä. Vaikka ilves kuuluu EU:n luontodirektiivin mukaisesti tiukasti suojeltavien lajien joukkoon, Suomessa tapetaan vuosittain satoja ilveksiä Suomen riistakeskusten myöntämien poikkeuslupien turvin. Niin sanottu kannanhoidollinen metsästys vaikuttaa ratkaisevasti ilvesten määrään ja lisääntymiseen. Vuonna 2019 Luonnonvarakeskus arvioi Suomessa olevan vain noin 1990 yli vuoden ikäistä ilvestä (Holmala, Mäntyniemi & Heikkinen, 2019).

Vaikka poikkeuslupapäätöksissä ilveksien tappamisen perusteluna mainitaan muun muassa metsästyksiperinteen vaaliminen, voidaan perustellusti pohtia olisiko Hannun tapaan tehtävä ilveksien luontokuvaus tulevaisuuden kestävästä kehityksestä, joka luo uuden-

tyyppistä ymmärrystä ihmisen ja luonnon välisestä suhteesta. Selviytyäkseen globaalista muutoksesta ja antroposeenin haasteista ihmiskunnan on luotava luontosuhde uudella tavalla. Tämä edellyttää ihmisen ja luonnon välisen sosiaalisen suhteen uudelleenarviointia (Houston ym., 2018).

Luontofilmien maskuliininen kertojaääni tuottaa perinteistä luontogenreä, jossa eläinten lisääntymistä ja vuodenaikoja seuraava juonikulku on usein ennalta arvattava. Samaa järjestystä toistava esitystapa on omiaan luomaan paikalleen jähmettymistä ja harhakuva eheästä luonnosta, jossa kaikki on vielä hyvin. Vaikka uljaiden eläinten inhimillistäminen tekee luonnosta samaistuttavan, luontokuvaus ei haasta käsitystämme ja tapojamme luonnon kuluttajina. Luonnon näkeminen lauantai-iltojen viihdyttäjänä, eräänlaisena omistuksen kohteena ja siten kulutuksen raaka-aineena ei vastaa kestävästä kiertotalouden periaatetta, jossa pyritään suunnittelemaan tulevaisuuden toimet siten, että luonnon uusiutuminen tapahtuu luonnollisilla tavoilla, jolloin tuotteet sekä materiaalit pyritään pitämään käytössä mahdollisimman pitkään (mm. Michelini ym., 2017, MacArthur, 2013).

Kestävä kehityksen ja kiertotalouden näkökulmasta ilvesten tappaminen näyttäytyy lineaarisena toimintamallina, jossa luonto nähdään ihmisen säätelmänä hallinnan ja kulutuksen raaka-aineena. Muutos kohti kestävyyttä on haasteellinen, koska kyse on kollektiivisesta hyvästä, jossa yksittäinen ihmisyksilö ei välttämättä saa välittömiä hyötyjä (esim. Geels, 2011; Meadowcroft, 2011). Vaikka Hannu ei ole koulutettu luonnontutkija eikä luontokuvauksen ammattilainen, voidaan pohtia millä tavoin Hannun kuvauksien kaltainen aktiivinen toiminta vauhdittaa kestävä muutosta. Toisin sanoen voisiko luontokuva toimia uudentyypisten merkitysten mahdollistajana ja kestävä muutosta synnyttävänä katalyyttinä (Cabell & Valsiner, 2011), joka kyllä tuottaa uusia merkityksiä, mutta samalla myös rajoittaa vanhoja.

LUONTOKUVAT KERRONTANA ELÄMÄSTÄ

Hannun riistakameralla kuvattu arkisto käsittää tuhansia kuvia ja videoita ilveksistä yli kymmenen vuoden ajalta. Kuva-aineistosta käy ilmi, että äänettömästi tallentava riistakamera kuvaa luonnontapahtumia etukäteen arvottamatta, jolloin aineistosta hahmottuu luonnon ehdoilla tapahtuva taltiointi. Koska ympäri vuoden maastossa olevat kamerat aktivoituvat lämpimän kohteen liikkeestä, kuviin ja videoihin tallentuu ilvesten rinnalla kaikenlaisia muitakin eläimiä, joita ei tyyppillisesti nähdä, kuulla tai taltioida. Perinteisiin näyttäviin ja huolellisesti rajattuihin luontovalokuviin verrattuna Hannun matalaresoluutioiset kuvat ja videot muistuttavat muodoltaan valvontakameroiden epä-

määräisiä tallenteita, jotka puhuttelevat todistusvoimaisuudellaan. Autenttisuuteen perustuva esittäminen tuottaa katsojalle salaperäisyyden verhoa raottavia kohtauksia luonnon arjesta, jossa tapahtumat puhuvat puolestaan. Kuvien ja videoiden avulla aiemmin tuntemattomasta rakentuu tuttu.

Katsoja kohtaa riistakamera-aineiston äärellä ihmisen toiminnan seuraukset. Syksyllä alkavan hirven- ja peuranmetsästyksen myötä videoaineistossa nähdään käänne: metsästyskoirien ja metsästäjien liikkuminen eläinten perässä muuttaa näkyvästi eläinten käyttäytymistä, jolloin sorkkaeläinten määrä vähenee kuvissa ja jos eläimiä näkyy, ne liikkuvat tavallistakin valppaammin. Kuva-aineiston perusteella niin ikään havaitaan, että ilvesemot poikasineen pyrkivät etsiytymään rauhallisemmille metsäalueille.

Toisinaan riistakameroihin tallentuu metsästyksrikkomuksia. Videoissa näkyy metsästäjien ja koirien liikkumista jopa metsästykseltä rajoitetuilla ja rauhoitetuilla luonnonsuojelualueilla, mikä on omiaan herättämään kysymyksiä metsästyksen etiikasta ja valvonnasta. Vaikka ilveksien suoranaista salametsästystä ei näy Hannun kuva-aineistossa, joulukuussa käynnistyy ilveksien tappaminen poikkeuslupien avulla näyttäyty dramaattisena. Yhdessä yöllä tallentuneessa videokuvassa paljastuu reviiriä hallinneen valtauroksen karu kohtalo, kun toisen silmän hämäränäköä vahvistava silmänpohja on vahingoittunut mahdollisesti haulin osumasta. (Kuva 3)

Poikkeusluvalla tapahtuva ilveksen metsästys voi aiheuttaa kuolemanriskin Hannun ilveksille. Metsästystilanteissa syntyy vahinkoja, vaikka poikkeuslupa kieltää poikasistaan huolehtivan emon tappamisen. Ilvesemo liikkuu toisinaan erillään poikasista ja saattaa näin ollen tulla ammutuksi. Lisäksi takaa-ajettuna emo komentaa poikaset turvaan puuhun ja saattaa tämän jälkeen yksin liikkueensa tulla tapetuksi, jolloin sen yksin jäävät orpopoikaset kuolevat.

LUONTOKUVAN KOLME ROOLIA KESTÄVYYSAJATTELUN HERÄTTÄJÄNÄ

Hannun luontokuvaharrastus on osa laajaa muutosta suomalaisessa ja kansainvälisessä luontokuvan kentässä, jossa kuvausharrastuksesta ja siihen liittyvistä palveluista on tullut monille ammatti. Luontokuvaus voidaan nähdä eräänlaisena ekometsästyksenä, joka on korvannut ammattimaisen metsästyksen (Suonpää, 2002). Riistakamerakuvien avulla rakentuu monisäikeinen kuva luonnon ekosysteemien ja ihmistoiminnan välisestä yhteydestä. Luontokuvat luovat mahdollisuuden arvioida ihmisen ja luonnon välistä kestävyyttä uudella tavalla. Hannun kuva-aineisto rakentaa luontosuhdetta, johon riistakamera-aineisto rakentaa kolme keskeistä roolia.

Kuva 3. Kuvakaappaus Hannun videosta. Kuva: Hannu Rantala, 2018.

Metsäautotielle asetettu riistakamera tallentaa ilvesten ja muiden eläinten rinnalla kaikki muutkin tiellä liikkujat kuten lintumiehet, marjastajat, sienestäjät, metsästäjät, maastoautoilijat ja -pyöräilijät. Ihmisen poistuessa häiritsemästä samaa tietä käyttävät myyrät, hiiret, näädat, supit, ketut, lehtokurpat, saukot, kurjet ja rastaat. Kuvien myötä katsoja ei voi olla ihastelematta luonnon monimuotoisuutta, joka näyttäytyy rikkaudessaan niinä hetkinä, kun ihminen ei ole paikalla. Kuvat synnyttävät katsojassa emotionaalista kokemusta, jonka perusteella ihminen ja eläimet näyttävät kuvissa elävän eräänlaisessa sopusoinnussa. Toisin sanoen kuva-aineisto havainnollistaa, että ihminen ja eläimet elävät vuorottain samassa tilassa, jota eläimet käyttävät silloin, kun ihminen ei sitä tarvitse. Kuvien perusteella ihminen ja peto voivat jakaa luonnon kestäväällä tavalla. Yöaikaan liikkuva ilves näyttäytyy harmittomana liikkujana, ja tulee tutummaksi ja ymmärrettävämmäksi.

Luontokuvien toiseksi rooliksi hahmottuu luonnon näkeminen taiteellisesta näkökulmasta. Luonnon monisäikeisestä elämästä rakentuvat videopätkät ja kuvat jättävät tulkinnanvaraa, jossa katsoja vietellään osaksi merkitysten muodostumista. Vaikka kuvissa saattaa näkyä eläin tarkasti ja tunnistettavasti, jää kuvan ulkopuolelle tulkinnanva-

raa, jonka katsoja täydentää mielikuvituksellaan. Kamerat tallentavat myös taustäääniä, jotka luovat tunnelmaa ja herättävät mielikuvia kuvien ulkopuolisesta elämästä. Säiden ja valaistusolosuhteiden armoilla olevien kameroiden linssi saattaa olla vastavalossa, huurussa tai talvella jääkerroksen peitossa, mikä on omiaan tekemään kuvista entistäkin salaperäisempiä ja näin ollen tulkinnanvaraisia ja taiteellisia.

Riistakamerakuvat pakottavat katsojan tarkastelemaan luonnon kohtaamista esteettisen kokemuksen kautta. Kun eläimet ovat tottuneet kamerasen hajuun, luonto näyttää koko komeudessaan. Kuva-aineistoa tarkastellessa luonnon itseisarvo korostuu, jolloin on haasteellista määrittellä lajityypillistä tehtäväänsä ja ravintoaan etsiviä puuhakkaita eläimiä haittaeläimiksi. Rastaat, metsämyyrät ja -hiiret, näädat, ketut ja muut eläimet näyttävät sympaattisina, kauniina ja siten arvokkaina. Jopa Suomen luontoon aikoinaan vieraslajina saapunut supikoira näyttää riistakameroiden kuvia katsoessa sympaattisena yksilönä. Kameroiden ohi kulkevista ilveksistä paljastuu inhimillisiä antropomorfisia piirteitä. Jokaisen ilveksen pilkkukuviointi ja ääntely ovat persoonallisia. Hannun videoissa jotkut yksilöt ”juttelevat” kameroille ja puskevat niitä kuten kotikissa konsanaan. Toisinaan suoraan kameraan lirautetaan virtsasuihku reviiirin merkiksi ja viestiksi Hannulle.

Luontokuvat tuottavat ymmärrystä ihmisen ja luonnon välisestä suhteesta taiteellisesti latautuneen kerronnan ja uudelleentulkinnan avulla. Taiteellisesti latautunut kuvasto synnyttää mahdollisuuden moniulotteisen luontosuhteen muodostumiseen, joka rakentuu moniäänisesti luontoa ihmetellen. Ihminen täydentää mielikuvitustaan hyödyntäen luonnolle merkityksiä, jolloin luonto ”puhuu” ikään kuin omaa kieltään. Luontokuva kertoo luonnon tasapainosta, johon nähden ihminen joutuu kohtaamaan oman toimintansa seuraukset – kun ihminen näyttää luonnolle normaalisti yhtenä pahimmista vihollisista, jota lähes kaikki eläimet pelkäävät.

Edellä mainittujen kahden roolin lisäksi luontokuvalla on kolmas rooli, joka tuottaa uutta tietoa tutkimukselle. Ilvekseen liittyvä tutkimustyö keskittyy lähinnä ilveksen kannanhoidollisen arvioiden ympärille. Ilveksen ravintoon ja elämään liittyviä havaintoja tehdään muun muassa ulosteiden ja kuolleiden eläimien vatsalaukkujen sisällön perusteella. Hannun kuvamateriaalia tarkastellessa voidaan kuitenkin havaita uusia mahdollisuuksia tutkimuksellisten aukkokohtien täydentämiseksi ja uusien kysymysten esittämiseksi. Esimerkiksi syksyllä 2019 Hannun kameraan tallentui kuvia, jossa Ärmätiksi nimettyä emoilvestä seurasi peräti viisi nuorta poikasta, mikä on uusi tieto

Jokaisen ilveksen pilkkukuviointi ja ääntely ovat persoonallisia.

tutkimukselle (vrt. Holmala, 2018). Lisäksi Hannun videoissa on viitteitä mm. urosilveksen ja emon johtaman perheryhmän välisestä kiinteämmästä dynamiikasta, kuin mitä on tähän asti kuviteltu. Ilvesten ääntely, näkö- ja kuuloaisti tarjoavat myös pohdittavaa tutkijoille. Ilveksen ylivertaisista aisteista ei tiedetä kaikkea. Esimerkiksi viiksiin liittyvistä tuntoaisteista, joilla ilves mahdollisesti tunnistaa lähietäisyydeltä saaliinsa herkat kohdat tappavaa puremaa varten (Holmala, 2018).

LUONTOKUVA KATALYSOI UUSIA MERKITYKSIÄ JA UUDISTAA KESTÄVYYSAJATELUA

Yli kymmenen vuotta jatkuneiden kuvausten myötä Hannu kykeni tunnistamaan pilkkukuvioiden perusteella lukuisia eri yksilöitä. Ilveksen vuosirytmien, liikkumiseen, saalistamiseen ja lisääntymiseen liittyvät yksityiskohdat tulevat tutuiksi ja kuvien avulla hänen ja ilvesten välille rakentuu voimakas kiintymyssuhde, joka käy ilmi varsinkin silloin, kun Hannun kuvat kertovat metsästäjien tappamista eläinystävistä. Leopardi, Nykerönen ja Tähtisilmä joutuivat metsästäjien ampumiksi.

Ilveksen tullessa kuva-aineistojen avulla tutuksi, syntyy kunnioitus ja ymmärrys saalistavaa huippupettoa kohtaan. Elävien kuvien avulla herää mahdollisuus hyväksyä ilves sellaisena kuin sen paikka on ekosysteemissä. Huippupedon tehtävä verottaa kulloinkin helpoimmin ja turvallisesti saatavilla olevia saaliskantoja – kuten esimerkiksi runsaslukuista jänis- ja rusakkokantaa, valkohäntäkauriita, supikoiria, kettuja ja jyräjöitä – kuuluu kestävä kehityksen kaltaiseen systeemiin. Ihmisen muokkaamissa nykyolosuhteissa esimerkiksi valkohäntäkauriin kannat ovat monin paikoin jo niin runsaslukuisia, että vakavilta auto-onnettomuuksilta, satovahingoilta tai aluskasvillisuuden ylilaidunnukselta ei voida välttyä. Tästä näkökulmasta ilves on huippuesimerkki arvokasta tasapainoa ylläpitävästä toimijasta, jonka rinnalla metsästysharrastus näyttyy lyhytnäköisenä toimintana.

Lajien häviämiseen johtaneet ratkaisut ovat esimerkkejä ajattelumalleista, joka ei toimi kestävästi. Jos nykykäytännön mukaan ilveskannan sääntely ja luonto nähdään eräänlaisena ongelmana, jota pitää ”hoitaa”, menetetään mahdollisuus kestäväan kulttuuriseen, sosiaaliseen ja taloudelliseen kehitykseen. Tappaminen edustaa paluuta perinteisiin toimintatapoihin. Kun aiemmat menettelytavat ja luonnontieteellisen tiedon alueet osoittautuvat kapeiksi, ymmärrys luonnon sosiaalisuudesta muuttuu ja tuottaa uusia merkityksiä. Hannun videoissa syntyy vastavuoroinen yhteys, joka

laajenee ihmisen piiristä eläinten väliseksi, ihmisten ja eläinten väliseksi sekä eläinten ja luontokuvien väliseksi.

Vähitellen elpyvä ilveskanta ja sen asettuminen eteläiseen Suomeen on mahdollisuus sekä ilvekselle että ihmiselle. Ilveskuvauksen avulla syntyy tietoa luonnon monimuotoisuudesta, joka tarjoaa mahdollisuuden ymmärtää luonnossa tapahtuvia ihmiselle vielä tuntemattomia ilmiöitä. Luonnon ekosysteemien sääntely ja luonnonvalintaan perustuva tasapainodynamiikka ovat tulosta vuosituhantisista kehitysprosesseista, joiden perustavaan luonteeseen kuuluu sopeutuminen vallitseviin olosuhteisiin kestäväällä tavalla. Kun ilveksen kaltainen huippupeto nähdään muunakin kuin tapettavana haittana, lisääntyvät myös ihmisen selviytymismahdollisuudet. Esimerkiksi luontoperustaisten innovaatioiden etsiminen perustuu uusien ideoiden etsimiseen luonnosta (esim. Lenau, Orru & Linkola, 2018).

Ympäristöongelmien ja sosiaalisten haasteiden yhä laajetessa ja vakavoituessa on ilmeistä, että ilvesmetsästyksen sijaan esimerkiksi ammattimainen luonto- ja luontoelokuvaus sekä luontopalvelutoiminta synnyttävät tulevaisuudessa sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävämmän suunnan. Hannun kuvaustyö tarjoaa esimerkin uusista selviytymismalleista. Kuvasto rohkaisee näkemään mahdollisuuksia positii-visessa valossa. Kuvat painetuissa tuotteissa ja sosiaalisessa mediassa leviävät videot puhuttelevat suurta yleisöä, josta tulee osallinen ilveksen tulevaisuudesta puhuttaessa. Kun metsästäjien ja riistaviranomaisten rajattu joukko ei ole keskeisessä roolissa eläimen tulevaisuuden ratkaisijana, luontokuvaukselle syntyy mahdollisuus kehittyä entisestään. Hannun kuva-aineisto rakentaa kestävää luontosuhdetta, joka perustuu omistamisen sijaan hoivan ja jakamisen ajatukseen. Ilves edustaa luontoa, joka on jokaisella ihmiskupolvella ikään kuin vain lainassa.

Kestävä suhde ympäristöömme on kokonaisvaltainen ympäristösuhde, joka kasvaa vähitellen yhdessä luonnon kanssa. Hannun vuosikautia kestänyt projekti on sekä seuranta että yhdessä olemista ilvesten kanssa. Samoissa ilvesmetsissä vietetty aika kehittää paikasta tarinaa, joka synnyttää sekä säilyttävää että uudistavaa luontosuhdetta. Kun Hannu tuntee kissansa ja niiden paikan luonnon ekosysteemissä, kehittyy voimakas, kokonaisvaltainen ja vastavuoroinen kiintymissuhde ihmisen ja luonnon välille (Reed, 2007). Kestävyysajattelun rajaaminen perinteisen ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kolmijaon mukaan on liian kapea tapa tarkastella ympäristöä, kun sosiaalisuus liitetään ainoastaan ihmisten inhimilliseen maailmaan (Hiedanpää, Jokinen & Jokinen, 2012).

Hannun tapaan tehty luontokuvaus tuottaa jokaisesta harrastajastaan luontoa ihmiskielelle kääntävän ja tulkitsevan ”tee se itse” -taiteilijan. Tällöin tullaan harjoitta-

Kuva 4. Ilveskallio.
Kuva: Juha Suonpää, 2019.

neeksi uuden visuaalisen kielen käyttöä, joka purkaa aiempaa ja luo sattumien avulla uusia merkityksiä, joiden ymmärtäminen vaatii uudelleenmäärittelyjä ja neuvotteluja aiempaan nähden. Kuvien ja videoiden välityksellä tapahtuva ilveksen katseen kohtaaminen asettaa ihmisen uuteen rooliin: yhtäältä ilveksen katselijaksi toisaalta ilveksen katseen kohtaamaksi, jossa ihminen voi oivaltaa myös oman paikkansa luonnon kestävässä kiertokulussa.

JÄLKISANAT

Vuonna 2019 myös minulle tarjoutui mahdollisuus seurata Hannun arkea ilvesten parissa. Vuoden aikana syntyneet riistakamerahavainnot ja runsas kuvamateriaali mahdollistivat uudenlaisen tiedon ja tunteen heräämisen. Vaikka tuona vuonna en kertaakaan edes nähnyt kyseisiä eläimiä, kuvien ja videoiden avulla aiemmin minullekin tuntemattomasta ilveksestä rakentui tuttu mielikuva. Kuvan välittämä luontoesitys rakentui kokemukseksi, joka katalysoi uudenlaista tapaa tietää, kokea ja asettautua katsojaksi.

Talveksi 2019–2020 myös Hannun tarkkailemien ilvesten asuinalueelle haettiin Varsinais-Suomen riistakeskuksesta kolme tappolupaa (Suomen riistakeskus, 2019). Luontokuvaukseen nähden poikkeusluvalla tapahtuva kannanhoidollinen metsästys näyttäytyy kestävämmänä varsinkin, kun ilveksen tappamisen perusteluun liittyy paradoksi. Kun Suomen riistakeskuksen myöntämän luvan yhtenä syynä mainitaan salametsästyksen ehkäiseminen, peto-ongelmaksi määrittyykin ilveksen sijaan ihminen.

Ilveksen ja ihmisen kohtalo on yhteinen. Ongelmien ratkaisu ei onnistu nykyisten ajattelumallien avulla, vaan radikaalin muutoksen myötä. Kalifornialaisen johtamisen professorin Nancy J. Adlerin mukaan tässä ajassa olevia ongelmia ei kyetä ratkaisemaan samalla tietoisuuden tasolla, jolla ne ovat syntyneet. Tarvitaan uudenlaista toimijuutta ja kauneuden radikaalia esiinmarssia ihmisten inspiroimiseksi (Adler, 2011).

Täplikäs emo lähestyy tarkkaavaisesti kameraa, nuuhkaisee sitä ja jatkaa eteenpäin. Kolme nuorta pentua seuraavat emon mallia. Nekin tutustuvat kameroiden erikoiseen muotoon ja tuoksuun, jonka jälkeen leikki voi alkaa – Hannun tuomalla kukonsulalla. (Kuva 5)

Kuva 5. Ilveksen pentu leikkii. Kuva: Juha Suonpää, 2019.

KIITOKSET TEKSTIN KOMMENTOINNISTA

Ari K. Jokinen, yliopistontutkija, Tampereen yliopisto, johtamisen ja talouden tiedekunta

LÄHTEET

- Adler, N. J.** (2011). Leading Beautifully: The creative economy and beyond. *Journal of Management Inquiry* 20 (3), 1–14.
- Cabell, K.R. & Valsiner, J.** (2011). Cultural constructions and the conditions for change. *Journal of Integrated Social Sciences*, 2 (1), 1–12.
- Crutzen P.J. & Srømer E.F.** (2000). The “Anthropocene”. The International Geosphere-Biosphere Programme (IGBP): A study of Global Change of the International Council for Science (ICSU). *IGBP newsletter* 41, 17–18.
- Geels, F.W.** (2011). The multi-level perspective on sustainability transitions: Responses to seven criticisms. *Environmental Innovation and Societal Transitions* 1, 24–40.
- Hiedanpää, J., Jokinen, A., & Jokinen, P.** (2012). Making sense of the social: human-nonhuman constellations and the wicked road to sustainability. *Sustainability: Science, Practice and Policy*, 8(1): 40-49. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15487733.2012.11908083>
- Holmala, K.** (2018). *Ilves*. Helsinki: Metsäkustannus.
- Holmala, K., Mäntyniemi S. & Heikkinen, J.** (2019). *Ilveskanta Suomessa 2019*. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 47/2019, Luonnonvarakeskus Luke. Haettu 20.2.2020 osoitteesta https://riistahavainnot.fi/suurpedot/suurpeto-tutkimus/wp-content/uploads/sites/4/2019/07/Ilves_luke-luobio_47_2019.pdf
- Houston, D., Hillier, J., MacCallum, D., Steele, W., & Byrne, J.** (2018). Make kin, not cities! Multispecies entanglements and ‘becoming-world’in planning theory. *Planning Theory*, 17(2): 190–212. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1473095216688042>
- Lenau T.A., Orru A., M., & Linkola, L.** (2018). Biomimicry in the Nordic countries. Nordic working papers. Haettu 10.1.2020 osoitteesta <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1221701&dsid=-3038>
- MacArthur, E.** (2013). Towards the circular economy. *Journal of Industrial Ecology*: 23–44.
- Meadowcroft, J.** (2011). Engaging with the politics of sustainability transitions. *Environmental Innovation and Societal Transformations* 1, 70–75.
- Michelini G., Moraes R.N., Cunha R.N. Costa J.M.H. & Ometto A.R.** (2017). From linear to circular economy: PSS conducting the transition. *Procedia CIRP* 64 (2017): 2–6.
- Reed, B.** (2007). Shifting from “sustainability” to regeneration. *Building Research & Information*, 35 (6) , 674–680.
- Suomen luonnonsuojeluliitto** (2018). Ilveksen metsästys lopetettava epäeettisenä ja ekologisena. Ajankohtaista 4.4.2019. Suomen luonnonsuojeluliitto. Haettu 10.12.2019 osoitteesta <https://www.sll.fi/pirkanmaa/2019/04/04/ilveksen-metsastys-lopetettava-epaeettisena-ja-ekologisena/>
- Suomen riistakeskus** (2019). Päätös 24.10.2019. Nro 2019-1-000-15006-9
- Suonpää, J.** (2002). *Petokuvan raadollisuus. Luontokuvan yhteiskunnallisten merkitysten metsästys*. Taideteollinen korkeakoulu A35. Tampere: Vastapaino.